

ŠTIRIČLANSKA SLOVENSKA ODPRAVA V STENI DIAMIR

IZKUŠNJE NANGE PARBATA '89

LUKA KARNIČAR

Doiga himalajska veriga osematisočakov se začne na zahodu z razvinitim Buhlovim Nanga Parbatom (8125 m) — z eno izmed najvišjih sten sveta — 4000 metrov visoko steno Diamir.

Taka, visoka za domala štiri triglavske stene, ovenčana z visečimi ledeniki (seraki), črnim ledom in krušljivimi skalami, nas je kljub odbijajoči lepoti privabila v svoja ledena prostranstva.

ENAJST LET NEPONOVLJENA SMER

Že prve letošnje pomladanske dni (v bazi), ko nam je pogovore kar naprej trgal ropot plazov, smo bili prisiljeni preusmeriti svoje moči iz načrtovane Messnerjeve smeri v tehnično zahtevno Kinshoferjevo smer v osrednjem delu stene.

Vsaj šestkrat dnevno so namreč plazovi in odlomi serakov »počistili« Messnerja. Tako nam je postalo tudi jasno, zakaj že 11 let ni bilo srečneža, ki bi mu uspelo ponoviti njegovo smer. Če uideš plaz, so tam na voljo neštete ledeniške razpoke, če pa te sreča popolnoma zapusti, si lahko deležen obojega. Slavni Messner se je za to tehnično sicer ne preveč zahtevno turo odločil šele pri četrtem obisku diamirske strani Nanga Parbata (Gole gore v prevodu).

Sicer pa diagram smrtnih žrtev na osematisočakovih uvršča Nanga Parbat na drugo mesto (za Everestom) in po tehnični zahtevnosti prav tako na drugo mesto (za K-2).

Na vsak način spoštovanja vredna gora! Precejšen izziv je bil tudi ta, da Slovenci še nismo stali na vrhu. (Ta izziv bo ostal tudi obema slovenskima odpravama, ki bosta drugo leto ta vrh naskakovali kar z dveh strani.)

Vse te motive smo si zabelili še sami s skoki z jadralnim padalom in smučanjem. Samo štirje (Vlasta Kunaver, Sandi Mariničič, Davo in Luka Karničar) pa smo ostali po okleščanju odprave le nekaj dni pred odhodom.

VRVI V KINSHOFERJEVI SMERI

Ko smo torej »preboleli« Messnerjevo smer, smo zastavili delo v Kinshoferjevi. Že 20 dni pred nami so v tej smeri plezali in napenjali vrvi Korejci. Nad bazo (3900 m) jim je uspelo postaviti še naprej pomaknjeno bazo (4200 m), tabor 1 (T1 — 5300 m) in napeti vrvi do višine 5800 me-

trov. Napeli so kar 1400 metrov fiksnih vrvi.

V nekaj dneh smo tudi mi nanosili opremo za T1 in se povzpeli do konca napetih vrvi. Kjerkoli je plazilo, se je kazal črn led, zato ni bilo mogoče vračanje brez pritrdjenih vrvi. Naših borih 300 metrov stalnih vrvi je bilo tako le bolj za rezervo — za tiste predele, kjer so bile že napete vrvi izpostavljene padajočemu kamenju in ledu.

Nadaljevanje, kakor se je kazalo naprej od napetih vrvi, je vodilo prek 200 metrov visokega skalnatega skoka, v katerem je bilo videti še nekaj starih vrvi in lestev.

Da bi v steni bili čimmanj časa in naredili čimveč, smo se dogovorili za dodatno aklimatizacijsko turo. Odločili smo se za 6400 metrov visoki Ganalo Peak, delno tudi zato, ker je obetala možnost smučanja in tudi poleta s padalom. Sprijazniti smo se morali, da nam prek navpičnih sten Kinshoferjeve smeri ne bo uspelo ne znositi smuči in padal, niti ob tej smeri obe dejanji opraviti. K tej ugotovitvi je levji delež dodalo vreme, saj je le redkokdaj začelo snežiti šele po enajsti uri, po nekaj minutah sneženja pa so vsepovsod tudi že grmeli plazovi (na jugozahodu s sedematisočakov in prek celotne diamirske stene, na vzhodu pa s šesttisočakov).

Z Ganalo Peaka nama je z bratom uspelo smučati z višine 6000 metrov, z iste višine pa sta poletela s padali Vlasta in Sandi. Le nekaj korakov po pobočju sta naredila — in že sta se s težkima nahrbtnikoma vred odlepila in »splavala v vesolje«.

Ob taki nenavadni in hitri ločitvi sva se počutila za trenutek prav osamljena. Pa se nisva prepuščala čustvom. Z vzhoda so se že spet bližali sneženi oblaki. Teža nahrbtnikov in s svežim snegom prekrite skale so naju popolnoma zaposlile. Šele nižje, v ozebniku, kjer ni bilo več snega, sva bila pozorna le še na izstrelke vršnega seraka. 1800 metrov nižje, na ledeniku, sva uspešno zaključila tokratno himalajsko smučanje.

NESREČA V DIAMIRSKI STENI

V času našega smučanja in jadrnanja so Korejci že dosegli T2 na vrhu že omenjenega skalnatega skoka, čemur smo se po vrnitvi v bazo zelo čudili. Skrivnost hitrega napredovanja pa je bila v tem, da so uporabljali vrvi iz prejšnjih let.

Mi smo morali čim hitreje opremiti T2, ki je nekako na polovici stene, saj nas

Udeleženci letošnje spomladanske slovenske odprave na Nanga Parbat (z leve) Dayo Karničar, Sandi Marinčič, Vlasta Kunaver, Luka Karničar

glavne težave v črnem ledu in skalah pod stalno mōro plazov čakajo pravzaprav med T2 in T4.

Stanje v bazi je bilo takole: štiričlanska nemška odprava je že postavila enko, Švicarji (tudi štirje) so imela hude težave z zdravjem in so mirovali, šotore je postavila tudi pakistanska vojaška odprava. Slednji so se posebej specializirali za opazovanje stene, tako da so bili pravzaprav tudi očitvidci nesreče, ki je tako nenadoma zasukala tok dogajanj.

Pozno popoldne je Korejec Kim plezal v skalnatem odstavku proti T2, nekaj njegovih tovarišev pa je izkoristilo čas po sneženju in so se vračali, potem ko so prinesli tovore na T2.

Napredoval je precej počasi. Kar naenkrat pa je začel padati — prek skal, ledu in po snegu — tisoč metrov globoko. Ustavil se je na snežnem pobočju nad T1.

Vse te podatke smo še »vroče« izvedeli od našega kuharja, ki je več presedel pri Pakistancih kot pa v naši kuhinji. Takoj smo se odpravili v naprej pomaknjeno korejsko bazo, da bi zvedeli kaj več. Do trde teme smo potem sedeli pri daljnogledu in radijskem sprejemniku, dokler nista naposled sestopajoča Nemca sporočila, da sta se vzpela do ponesrečenca in da ni več možno pomagati. Vzrok nesreče naj bi verjetno bila pretrgana stara vrv.

Po vsem tem so nastopili pakistanski soldatje in napovedali za naslednje jutro reševalno akcijo, pa tudi helikopter (ki je imel potem samo en dan zamude).

Še pozno ponoči smo opazovali drobne lučke, ki so se premikale med T1 in ponesrečencem.

PONESREČENEC NA PLAZU

Devet oficirjev pakistanske vojske v rdečebelih višinskih oblekah se je navsezgodaj pomikalo kake pol ure pred nami po ledeniku in proti spodnjemu T1 (šotori, ki so predstavljali T1, so bili postavljeni 300 višinskih metrov narazen).

Hoja v gosjem redu, počitek na povelje, enako fotografiranje, skratka, cel kup neumnosti so zganjali soldatje v vznožju te 4000-metrške stene. Kako to, da so si oficirji po vsem svetu tako podobni? Toda ko smo prišli do prvih spodnjih šotorov in bi bilo treba nadaljevati v »brisan prostor«, so strumno izjavili, da bodo reševali samo od tod naprej in da bodo počakali, da jim Korejci spustijo svojega nesrečnega prijatelja do njih.

Z Davom sva prisostvovala tej odločitvi in sklenila, da greva naprej sama, saj bo izstrelkov iz ure v uro več; seveda sta se nama pridružila tudi Vlasta in Sandi.

Na skalni ostrogi, kjer je stala korejska »enka«, naju je zatekla čudna slika; kamorkoli sva pogledala, povsod so bili sami kosi opreme: nahrbtniki, spalne vreče, armafleks, kape, rokavice... Očitno so Korejci ob izgubi Kima izgubili tudi glave. Delovalo je prav zares neprijetno.

Kar nekajkrat sva ponesrečenca zamenjala s kakim večjim kosom opreme. Končno je Davo sredi plazu opazil truplo.

Kar se dá hitro sva ga zavila v bivač vrečo, ga povila z vrvmi in se pripravila na spuščanje. Vmes sva se z velikim nezaupanjem ozirala k velikanskemu trikotnemu seraku, ki je domala lebdela v naši vpadnici.

S kratko zanko sem se vpel k ponesrečencu in Davo naju je začel spuščati. Po četrtem raztežaju se je tik pred nama pojavil Sandi, prihajala pa sta še dva Pa-

kistanca. Vlasta, ki je ostala v smeri, je prav tedaj začela nekaj kričati na vse grlo. Preden smo ugotovili, za kaj gre, je zavpil tudi Davo — in mimo nas je z ogromno hitrostjo pridrvilo kamenje. Če bi se imeli čas umakniti, bi jih gotovo kdo usodno staknil. Toda ko smo hoteli sredi gladkega sneženega pobočja najti kako zavetje, smo visoko nad seboj opazili še tri velike gmote...

OD MINLJIVOSTI DO VEČNOSTI

Še trije — saj to je noro! Stali smo kot vkopani, troje brezobličnih gmot pa se je v velikih lokih valilo proti nam. Za nekako predhodnico so se menjavale skale in kosi ledu. Prepričan sem bil, da nas bo pometlo s pobočja, v glavi pa ni hotelo nastati prav ničesar, kar bi situacijo rešilo. Tako neobgljeno sem stal tam! Vlastin glas je bil nekje daleč — v rokah pa sem držal mrtveca, kot bi mu s tem lahko še kaj pomagal. Teh nekaj trenutkov — dokler se iz tistih čudnih gmot niso začele valiti še bolj čudne reči — je bilo prav morastih. In tiste čudne reči so bile plinske kartuše, posode za kuhanje, vrečke s hrano, puhovke... Kot smo zvedeli pozneje, sta dva Korejca, ki sta sestopala iz T2, nahrbtnike z opremo, obešene na vrveh, enostavno pometala v globino... Po dokončnem »dešifriranju« letečih predmetov smo bili spet vsi v akciji. Še s precej hitrejšim tempom smo se spuščali v globino. Vlasta je sicer še precejkrat zavpila, naj pazimo, a mi smo hoteli, uperjeni z enim očesom v sneg in z enim nazaj v breg, kjer so leteli le še posamezne »granate«. Pri vsem tem hitenju bi nas kakršnakoli napaka drago stala; toda če znanje in izkušnje podpre sreča, se ni treba ničesar bati. In mi smo imeli srečo, kajti nobeno znanje ne more preusmeriti kamna, če ti je namenjen.

Precej utrujeni smo se ustavili šele pri spodnjih šotorih oziroma tam, kjer so strumno čakali soldatje na svojo reševalno akcijo. Postavili so se v žalostno povorko

Odpravi Nanga Parbat '89 so pomagali:

HIT — Casino, Nova Gorica; Elan, Begunje; Adria, Ljubljana; Cestno podjetje, Kranj; Zavarovalnica Triglav, Kranj; Mont Metka, Celje; Univerzale, Domžale; Sanmarco, Italija; Almir, Radovljica; Era, Titovo Velenje; Emba — Mercator, Ljubljana; ZTKO, Kranj; Tovarna nogavic Polzela; Avtomontaža, Ljubljana; GOLD ECK, Avstrija; Marker smuč. vezl; Marmor, Hotavlje; LB TBG, Kranj; ABC Pomurka — tovarna mlečnega prahu, Murska Sobota; Kolinska, Ljubljana; Droga, Portorož; Pletilstvo, Prosenjakovci; Zora, Bled; Pivovarna Laško; Smučarska zveza Slovenije; Planika, Kranj; Interevropa, Brnik; Motvoz in platno, Grosuplje; Exoterm, Kranj; GG, Kranj; Mura, Murska Sobota; Gorenjski tisk, Kranj; Kokra, Kranj; Zmaj, Ljubljana in posamezniki Tomaž Jamnik, Tone Škarja, Bogdan Drinovec.

Zahvaljujemo se Vlasti Kunaver, Sandi Marinič, Davo in Luka Karničar.

in se vseh 1000 metrov spustili skorajda v eni sapi.

Dolgo smo čepeli na robu ledenika, helikopterja pa nismo dočakali. Med suhimi šopi trave smo našli drobne zelene popke in šopek obojega položili za trdno zavezane vezi na pokojnem Kimu.

V takih trenutkih gredo razmišljanja na vse konce in kraje: od minljivosti do večnosti, od boja do lepote, od hrepenenja do dvoma in od enega samega vprašanja k neštetim odgovorom.

Nanga Parbat?

Goli statistični zaključek bi bil:

Največ, kar je doseglo vseh pet odprav v diamirski steni, je bil T2, pa še ta je stal samo do začetka julija, ko so plazovi vse šotore na T2 podrl in odnesli.

Naša skušnja Nanga Parbata pa je vsakodnevno sneženje, slabo vreme, stalni plazovi, podirajoči se seraki, črn led... in v skušnja dvoma: življenje za goro?

Ste tudi vi že kdaj občutili srečo samo zaradi tega, ker sami nosite svojo glavo na svojih ramenih?

Disneyland za bogove

Olimp, ki so ga antični Grki izbrali za bivališče bogov, ni samo najvišja, ampak tudi najlepša gora v Grčiji. Njeni vrhovi obkrožajo veličastno območje prvinke narave. Grška vlada doslej še ni razmišljala o tem, da bi ta del razglasila za narodni park. Toda prej ali slej bo to morala storiti. Olimp je potrebno braniti pred novim napadom Titanov. Kar dva načrta namreč želita spremeniti podobo tega paradiža.

Prvi načrt, ki se opira na lokalno ministrstvo za turizem, predvideva gradnjo ogromnega zimskošportnega središča z razkošnimi hoteli in trojnimi žičnicami. Drugi projekt, ki ga je predstavil neki grški industrialec, pa predvideva, da bi na enem od najlepših in še divjih območij gorskega masiva Olimpa zgra-

dili neke vrste homerski Disneyland.

Toda tokrat zavojevalcev Olimpa ne bo pregnal Apolon, ampak alpinisti in varstveniki narave, ki so s pomočjo Mountain Wilderness, organizacije, ki sta jo ustanovila Carlo Alberto Pinelli in Reinhold Messner, organizirali veličasten vzpon na Olimp. S to manifestacijo so želeli prepričati Evropsko skupnost in UNESCO, da se zavzameta za to, da ne pride do ekološke oskrutitve Olimpa.

Rekorderka iz ČSSR

Najuspešnejša češkoslovaška »višinska« alpinistka je Dina Šterbova iz Olomouca, ki ima na svojem seznamu že dva osemtisočaka, himalajski Čo Oju (8201 m), na katerega je splezala leta 1984, in Gašerbrum II. (8035 m) v Karakorumu, kamor je prišla lani.